

Őszi talajmunkák

BÁR AZ ŐSZRŐL A KERTBEN ELSŐSORBAN A SZÜRET, A HOSSZÚ TENYÉSZIDEJŰ ÉS MÁSODVETÉ-SŰ NÖVÉNYEK BETAKARÍTÁSA JUT AZ ESZÜNKBE, NE FELEDKEZZÜNK MEG ARRÓL SEM, HOGY EBBEN AZ IDŐSZAKBAN TESSZÜK MEG AZ ELSŐ NAGY LÉPÉST A KÖVETKEZŐ ÉVI NÖVÉNYEK TERMESZTÉSÉHEZ: ELŐKÉSZÍTJÜK A TEREPET ÉS A TALAJUNKAT ARRÁ, HOGY A KÖVETKEZŐ ÉVBEN JÓ TERMÉSÜNK LEHESSEN.

DR. SLEZÁK KATALIN

Egy-egy növénykultúra esetében a termés betakarítását követően a területen elvégzendő munkák mind azt szolgálják, hogy a következő év(ek)ben ültetendő növények majd jól érezzék magukat.

Tarlóápolás

Nagy szántóföldi táblákon az elővetemény maradványainak „elhordását” követően a legtöbb eset-

ben a tarlólántás az első munka. (Ha a növény-maradványokat zöldtrágyaként be szeretnénk dolgozni a talajba, akkor azokat megfelelően aprítani kell a bedolgozás előtt.) Ha az elővetemény leérése és az őszi talajforgatás között van rá idő, érdemes kisebb területen is tarlólántást, vagy ahhoz hasonló talajápolást végezni. Ennek elsősorban a korai növények (melyek nyáron vagy őszi legelején leérnek) esetében van nagy jelentősége. A tarlólántással a talaj felső néhány

centiméteres rétegét „feltörjük”, megnyitjuk, ezzel segítve, hogy a csapadék be tudjon szivárogni a talajba. A legtöbb növény esetében ugyanis a talajfelszín a betakarítás időszakára általában megkeményedik, nyáron, ősz elején sokszor kifejezetten száraz is – vagy nagyon gyorsan megszárad, hiszen a növények talajt árnyékoló hatása megszűnik. (Ha gyökérzöldségeket szedünk fel, akkor is általában csak a növényesorok közvetlen közelében lazítjuk meg a talajt a felszedéssel, miközben a sorközöket tovább tapossuk.)

A felső talajréteget leforgatjuk egy ásonyom mélyre

A tarlóhántást általában tárcsával vagy ekével (sekélyen járva) végzik, kiskertben kézi tárcsát, tolókapát vagy csillagkapát érdemes leginkább használni, de szükség esetén bármilyen kapával fellazíthatjuk egy kicsit a talajt. Ez a művelet egyben a gyomok irtását is szolgálja, valamint, hogy a talajfelszínen vagy kicsit alatta levő gyommagvakat csírázásra készítssük, hogy még az őszi további talajmunkákkal kiirthassuk azokat, ne a következő évben okozzanak gondot a növények ápolásakor. A tarlóhántás során nem szabad nagy földrögöket képezni, és hogy valóban eredményes legyen a talaj vízháztartását javító hatása, le is kell zárni boronával (gereblyével) vagy hengerrel. Ez segíti, hogy a talajból ne párologjon el könnyen a víz.

Talajforgatás

Az őszi időszak, egyben az egész év legnagyobb talajmunkája a mélyművelés. A hagyományos talajművelési rendszer szerint ez mélyszántás vagy ásás, amivel átforgatjuk a talaj felső rétegét: a forgatás mélységébe kerül a korábbi talajfelszín, felülre pedig az eredetileg a forgatás mélységében elhelyezkedő rész. Mivel az őszi szántás (ritkábban a vele körülbelül egy időben végzett altalajlazítás) a legmélyebb talajművelés az évben, ezzel a művelettel tudunk a leghatékonyabban tápanyagot juttatni a mélyebb talajrétegekbe, ami segíti majd a gyökerek fejlődését is abban a zónában. Mélysége általában gépi műveléskor 25-30 cm, kézi ásáskor 20-25 cm.

A hazai időjárási trendeket nézve, valamint az

Őszi ültetéshez azonnal el kell munkálni a felszínt a szántás után

alapján, hogy a zöldségnövények mikor hagyják üresen a talajt, az őszi forgatást általában október-november folyamán tudjuk elvégezni. Arra azonban ügyelnünk kell, hogy a forgatás elég érzékeny a talaj nedvességtartalmára: ha nem megfelelő nedvességtartalom mellett végezzük, könnyen ronthatunk is a talaj szerkezetén. Közepesen kötött vagy annál agyagosabb talajok esetében, ha túl nedves forgatáskor a föld, akkor nemcsak „kenődik” és betömörödik a szántás alsó részénél, ami majd később okoz gondot, hanem a traktor, vagy akár mi magunk is a súlyunkkal tömöríthetjük a talajt. Nem is beszélve arról, hogy a munkaeszközre ragadó föld

jelentősen nehezíti a munkát. Ha a talaj túl száraz, akkor nehéz belőle szeleteket hasítani, ami szintén nem kedvező. Középkötött talajoknál úgy állapíthatjuk meg a megfelelő nedvességtartalmat, hogy kézbe vesszünk egy marék földet és összeszorítjuk a kezünket – ha nem tudunk belőle vizet kipréselni, de nedvesnek érezzük, és a markunkat kinyitva a talaj összeállva marad, akkor nyugodtan áshatunk.

Homoktalajon inkább azzal kell számolni, hogy az átforgatandó rögök forgatás során szétesnek, legtöbbször nem tisztán átforgatjuk az alját a tetejére, hanem a rétegben keverednek is az egyes részek.

A mélyszántással vagy az ásással az is a célunk, hogy a talajt felkészítsük a téli csapadék befogadására. A talajszeletek átforgatásakor a nagyobb rögök között nagyobb üregek vannak, amelyek segítik, hogy például a gyorsan olvadó hó az egyébként fa-

Köztes megoldás, hogy csak azt a részt ássuk fel a kertben, ahová talajra igényes növényt ültetünk

gyott talajba is bejuthasson, és ott raktározódjon. A középkötött-kötött talajokon nem kell megijednünk a forgatáskor képződő nagyobb rögöktől. Ha időben elvégezzük a munkát, akkor számíthatunk rá, hogy egy átlagos tél folyamán ezek a rögök szétfagynak, és tavasszal könnyen elmunkálhatók lesznek. (Ezzel ellentétben, ha például tavaszi vagy nyári szántást végzünk, ezeket a rögöket a forgatást követően mihamarabb – lehetőleg még aznap –, még a kiszáradásuk előtt szét kell aprítani, mert ezt elmulasztva szinte lehetetlen jó magágyat készíteni.)

Ha az őszi forgatást korán (szeptemberben) végezzük, akkor a nyári szántásokhoz hasonlóan számítanunk kell rá, hogy a talaj kiszáradhat, s mivel a rögök között viszonylag nagy rések vannak, nem csak a felszínén, hanem még a mélyebb rétegekből is könnyen veszünk vizet. Emiatt a korai forgatás után a talajt el kell munkálni (gépi boronával, vagy kézi ásáskor gereblyével). Természetesen, ha még az ősszel szeretnénk beültetni vagy bevetni a területet, akkor is érdemes rögtön elmunkálni a forgatott talajt.

Alaptrágyázás

Az őszi talajforgatáshoz szorosan hozzátartozik az alaptrágyázás is, hiszen a gyökérzóna alsóbb részére leghatékonyabban így juttathatunk elegendő tápanyagot. Az ásás előtt közvetlenül szórjuk ki a talajfelszínre a bedolgozandó szerves trágyát, valamint a következő évben természeteni kívánt növények foszfor- és káliumigényének nagy részét. Ez a két tápelem viszonylag lassan táródik fel, a talajban jól raktározódik, és mivel lassan mozog, a mély műveléssel tud csak biztosan eljutni a növények gyökérzónájának aljára. Az ősszel kijuttatott nitrogén legnagyobb része átlagos teleken kimosódik a gyökérzónából, így csak akkor adjunk nitrogént ősszel, ha sok a szármaradvány vagy nem megfelelően érett szerves trágyát juttatunk ki. Akkor ugyanis a nitrogén a szerves anyagok harmonikus lebomlásához szükséges.

„Alternatív” talajművelési rendszerek

Az imént leírt hagyományos őszi talaj-előkészítés mellett mindenképpen említést érdemel, hogy nem mindig kell forgatni. Egyes természetközeli termelési megoldásoknál ún. forgatás nélküli talajművelési rendszert alkalmaznak, főként azért, hogy a talajéletet minél kevésbé zavarják meg, és megőrizték a talaj eredeti szerkezetét. Ebben az esetben a talajt „csak” lazítják, tárcsával vagy nehéz kultivátorral. Ahogy a kiskertekben, így nagyobb területeken is ki-

fejezett előnye, hogy jelentősen csökkenti az alap-talajművelés munkaigényét („erőt és időt spórol”), így nem csak a környezetet kímélő hatása az előnye.

Forgatás után mindenképp zárjuk le a felszínt, ha száraz időszakra lehet számítani

Mivel az alsóbb talajrétegek nem cserélnek helyet a felsőbbel, veszünk némi tápanyagot (ami fentről

lemosódott), annak visszanyerésére jól átgondolt, okos vetésforgóra van szükség sekélyen és mélyebben gyökerező növények megfelelő váltakoztatásával, és emellett a tavaszi talaj-előkészítő munkák egy kicsit nehezebbek. Növényfajtól és az egyéb természetstechnológiai elemektől (a természet intenzitásától, pl. az öntözéstől) függően, mondjuk a forgatás nélküli talajművelés esetében számíthatunk hozamkiesésre, így érdemes mérlegelni, hogy mennyit ér a kevesebb munka és a környezettel való nagyobb harmónia.

A két rendszer között középut is eredményesen alkalmazható, főként úgy, hogy nem minden évben végzünk forgatást. Az egész területünket egy időben „pihentetve”, vagy a vetésforgónkban csak a talajszerkezetre kifejezetten igényes növények előtt ásunk (szántunk), egyúttal szerves trágyát is bedolgozva a talajba, a területnek így mindig csak egy részén.

Kertépítés, dísnövények, kerti dekoráció?

A Kertbarát Magazinban választ talál mindenre.

Olvassa be a kódot és fizessen elő kényelmesen! →

Megrendelőlap

Megrendelem a **Kertbarát Magazin** című kéthavi lapotpéldányban az alábbi címré:

Megrendelő neve:

Megrendelő címe:

Számlázási név:

Számlázási cím:

Időtartam: 1 évre 3 990 Ft
 1/2 évre 1 995 Ft

Fizetés módja: csekk
 átutalás

.....
 aláírás

A Magyar Mezőgazdaság Kft. az adatok gyűjtésekor, feldolgozásakor a 2011. évi CXII. törvény alapján jár el.

Fizessen elő most!

www.magyarmezogazdasag.hu

+36 1 470 0411

elofizetes@magyarmezogazdasag.hu

az ország bármely postáján

Megrendelhető a megrendelőlap visszaküldésével a Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtuszt u. 2. címre.

